

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsqve ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Sectio 7. Vtrum inter viuentes poßit indulgentia ab vno, per opus ab alio
factum comparari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

SECTIO VII.

Vtrum inter viuentes possit indulgentia ab vno, per opus ab alio factum comparari.

Rationes dubitandi pro vtraque parte.

Num ad indulgentiam lucranda, satis sit opus per alium ministerialiter exequi.

Isi aliud expressum eius forma obligat.

Multa in hoc titulo includuntur: scilicet, an sufficiat opus iniunctum per alium exerceri, vt aliquis fructum indulgentiæ lucratur, & e conuerso, an possit vnus pro alio indulgentiam lucrari, opus iniunctum pro illo faciendo: ac denique, an possit aliquis indulgentiam sibi concessam alteri condonare, illi etiam committendo vt opus iniunctum efficiat. Videntur enim hæc omnia rectè posse fieri, propter vnionem charitatis quæ est inter fideles, ratione cuius potest vnus pro alio satisfacere, & sua opera inter se communicare: nam in illis omnibus quæ propofita sunt, tantum videtur intercedere quædam operum communicatio in ordine ad satisfactionem, seu consequutionem remissionis pœnæ temporalis. In contrarium vero est, quia indulgentiæ tantum valent, quantum sonant: & ideo si opus iniunctum est tanquam proprium opus personale, non poterit per alium impleri. Eademque ratione, si indulgentia conceditur in proprium fauorem alicuius personæ, non poterit alteri prodesse.

Aduertendum est, duobus modis posse opus aliquod per alium fieri: vno modo tanquam per instrumentum, quod nomine alterius operatur, vel ministerialiter exequitur opus quod ab alio principaliter fit, quomodo aliquis dat elemosynam per famulum: nam, licet famulus sit qui immediate præbet pecuniam, tamen dominus est qui principaliter facit elemosynam: quia de bonis eius, & iussu fit. Et de hoc modo operandi non est certissimum est, quoties elemosyna, vel aliud simile opus simpliciter iniungitur, sufficienter fieri per alium prædicto modo, cum ille modus operandi etiam ad propriam satisfactionem, & ad præceptum implendum sufficiat. Ratio vero est: quia tale opus simpliciter & absolute est, ipsius domini, famuli autem non nisi secundum quid & materialiter. Propter quod ex sententia omnium, quos statim commemorabimus, nihil refert, quod huiusmodi famulus sit in gratia, vel in peccato, aut quod hæc vel illa intentione operetur: quia in eo non attenditur nisi ipsa executio, quæ est quasi actio exterior domini præcipientis. Quod autem dicimus de famulo & hero, intelligendum est de quocunque procuratore, vel amico operante hoc modo nomine alterius: nam limitat eadem ratio. Vnde, si quispiam roget amicum suum vt pro se elemosynam faciat tanquam suam, sufficere poterit ad indulgentiam: quia ibi virtute interuenit duplex donatio, prior est vnus amici donantis alteri tantum pecuniam, vt ex ea elemosynam faciat posterior est elargitio, quæ pauperi fit nomine eius. Hic autem operandi modus per alium, non habet locum in omnibus studiosis operibus, sed solum in illis, quæ versantur circa extrinsecam materiam, vt sic dicam, seu circa elargitiones pecuniæ, vel aliarum rerum æquiualentium, nõ vero circa actiones mere personales, vt sunt ieiunium, orationes, & alia similes. Denique licet priores actiones possint per alios executioni mandari, non est tamè dubium quin dispensator indulgentiæ possit aliquando, si vult, exigere, vt conditionem necessariam ad lucranda indulgentiam, elemosynam, quæ per propriam & personalem actionem, ac veluti propriis manibus conferatur: sicut etiam posset exigere opus misericordiæ personaliter exercendum, vt visitare infirmum, &c. nam hæc opera per propriam actionem personalem facta promouent pietatem, & augere possunt meritum, & satisfactionem, & ideo

A non excludunt quin possint ad indulgentiam lucranda tali modo requiri: tamen, nisi id exprimator (quod raro fit) elemosyna simpliciter iniuncta, sufficienter priori modo impletur.

Alio vero modo cõtingit actionem aliquam pietatis fieri per alium tanquam per propriam causam proximam ipsius operis, quanquam alterius rogatu, vel in commodum eius id faciat: quomodo potest vnus per alium vel pro alio ieiunare, aut orare, aut templum visitare, &c. Et in hoc modo operandi attendendus est tenor indulgentiæ: quoties enim tale opus simpliciter iniungitur tanquam conditio necessaria ad indulgentiam lucranda, necesse est vt personaliter impleatur ab eo, qui lucraturus est indulgentiam per se ipsum, quia tale opus, simpliciter loquendo, non fit ab aliquo, quando per alium fit, talis vero indulgentia requirit, vt ab ipso lucrante fiat. Secus vero erit si tenor ipsius indulgentiæ solum postulet visitare Ecclesiam, & similia, per se, vel per alium: nam tunc certum est sufficere opus per alium factum, quia sufficienter expletur conditio ad indulgentiam postulata, vt rectè docuit D. Tho. in 4. d. 20. q. 2. art. 5. q. 3. ad 2. Qui etiam aduertit in eo casu, eum qui loco alterius operatur, non donare indulgentiam ei, pro quo operatur, sed Pontificem illum applicare posita tali conditione per actionem alterius.

Hic vero statim occurrit dubium, an oporteat huiusmodi operantem esse in gratia, aut bene moraliter operari: nam de hoc potest esse maior ratio dubitandi, quam de ministro: quia hic est principalis operans. Atque ita sentit Caiet. in dist. Opuscul. de Indulgentiis, qu. vltim. ad 2. Oppositum tamen sentiunt Adrian. & Sor. locis superius citatis, ac merito. Dicendum ergo est, necessarium non esse vt sit in gratia, etiam si fructus indulgentiæ statim conferendus sit: quia gratia in illo non est necessaria vt principium vel forma talis operis: quia non est necesse vt tale opus sit meritorium: neque etiam est necessaria vt dispositio auferens obicem, quia fructus illius indulgentiæ non est conferendus ei, qui operatur, sed alteri cuius vice operatur: ideo solum in illo altero necessaria est gratia dispositio pro eo tempore quo applicanda est fructus indulgentiæ. Neque etiam est necessarium vt illud opus in indiuiduo sit bonum simpliciter, prout fit a tale operante: nam, si hoc necessarium non est in eo, qui per se ipsum, & propter se ipsum operatur, vt ostendimus, multo minus erit necessarium in eo, qui vice alterius operatur. Solum ergo necesse est vt opus sit ex suo genere bonum, & quale exigitur ex indulgentiæ, & quod fiat aliquo modo ex voluntate, seu petitione eius qui lucraturus est indulgentiam, alioqui neque ille dici posset per alium operari, ex intentione obtinendi indulgentiam, per necessaria media.

Quapropter non omnino probo quod Soto ait, ad lucranda indulgentias per Bullam Cruciatæ cõcessas danti talem elemosynam, satis esse vt vnus sponte sua talem elemosynam pro altero det, & pro illo Bullam accipiat, etiam alio nihil sciente. Hoc (inquam) absolute non placet: quia ille, qui sic dat elemosynam, non lucratur ipse indulgentiam, quam alteri applicat, sed tantum exequitur opus necessarium, vt alter à Pontifice obtineat indulgentiam: ad hoc autem necesse est vt alter concurrat aliquo modo vel saltem cõsentiat: & ideo donec illi innotescat tale factum alterius, & illud acceptet, vel itaq; diplomate vt ad indulgentias obtinendas, earum fructum non consequatur. Quod si aliqua indulgentia obtineatur, per ipsammet acceptionem Bullæ, existimo satis esse ratihabitionem posse subsequutam, vt bene notauit Corduba q. 26. in fine: quia ratihabitione retrotrahitur & mandat comparatur, iuxta iuris regulas. Et fortasse Soto nihil aliud

Asseimul vno pmo. politeria possit esse pndissim indulgentia.

D Tho.

An quatuor ex forma in indulgentia sufficit opus per alium exequi operari, debet fieri in gratia vel ex gratia. Caiet. Adrian. Sor.

Non sufficit ad lucrandum nisi sit opus per alium factum ab ipso.

Corduba.

soluit.

SECTIO VIII.

Utrum omnes facientes opus ad indulgentiam requisitum, suum, & equaliter fructum eius consequantur.

voluit. Atque hoc etiam confirmat vsus. Illa tamen A indulgentia seu fructus eius non comparabitur, vsque ad tempus rati habitiois, propter rationem factam.

Ex his ergo sufficienter responsum est ad primam interrogationem superius positam, & ex illius resolutione facile expediuntur aliqua aduertendo. Aliud esse facere opus loco alterius vt ille immediate lucretur indulgentiam, quod haecenus tractauimus: aliud vero esse operari pro alio ad lucranda illi indulgentiam, id est, vt ipse operans eam lucretur, non sibi, sed alteri, cui illam sua voluntate applicat: & de hoc modo procedit secunda interrogatio, quae habet eandem resolutionem, nimirum, attendendam esse formam indulgentiae, vt recte docuit D. Thom. supra, & dist. 45. quæst. 2. art. 3. qu. 2. Nam; si forma indulgentiae tantum sit, vt faciens hoc vel illud tantum remissionem consequatur, tunc non potest indulgentia alteri applicari: quia indulgentia non plus operatur, quam sonat. Vnde, sicut non extenditur vltra quantitatem expressè concessam, ita neque vltra personas expressas. Item, quia requirit talem conditionem in eo, qui consequitur effectum, quæ conditio in alio non inuenitur. Denique, quia effectus ex opere operato concessus in fauorem eius, qui tale opus perficit, nunquam potest ex illius voluntate alteri applicari, nisi hoc ipsum in concessione exprimat: quia est quasi privilegium personale, vt patet enim in effectibus sacramentorum. At vero, si ipsa forma & tenor indulgentiae exprimat, vt sic operans possit talem fructum vel sibi, vel alteri obtinere, tunc non est dubium quin possit vnus pro altero operari ad lucranda illam indulgentiam: quia in Summo Pontifice non deest potestas, voluntas autem sufficienter declarata est, vt suppono. Item quia hoc modo conceditur viuus vt possint lucrari indulgentias pro defunctis, appellaturque per modum suffragij, vt tractabimus disputatione seq. ergo à fortiiori concedi potest inter viuentes, nam inter eos facilius est communicatio operum, & satisfactorum.

Est autem notanda differentia inter hunc modum, & priorem: nam in hoc posteriori necessarium non est, vt is, qui operatur ad lucranda indulgentiam alteri, ab eo remoueatur aut inducatur aliquo modo ad operandum, quia non operatur tanquam gerens vices illius, sed tanquam principaliter & sua sponte operans, & donans alteri fructum, quem sibi fortasse posset retinere. Vnde nec scientia, aut consensus requiritur ex parte eius, cui offertur indulgentiae fructus: quia non tam actiue, quam passiuè se habet: sicut se habet anima Purgatorij, pro qua alius indulgentiam lucratur. Et ideo hic maius dubium habet, an necessarium sit huiusmodi hominem lucrantem indulgentiam alteri, esse in statu gratiae. de quo dicemus commodius disp. seq. Quamuis autem possit vnus hoc modo lucrari indulgentiam alteri, efficiendo opus ad indulgentiam necessarium, nunquam tamen potest vnus donare alteri indulgentiam committendo illi opus ad indulgentiam necessarium: nam, si hoc in forma indulgentiae non est expressum, clarum est non posse fieri, vt à fortiiori conitit ex dictis. Si autem illud est expressum in forma, iam non vnus concedit alteri indulgentiam, vel pro eo illam lucratur, sed Pontifex vtriusque illorum eam concedit, si talem pietatis actum operetur. Fieri tamen potest vt non aequè primo vtrique illam concedat, sed alteri eorum primo, & per se, alteri vero per communicationem alterius, seu dependenter ab eius voluntate, vel defectum illius: nam hoc totum pædet ex voluntate concedentis, & potest habere iustam & rationabilem causam.

Fr. Suarez. tom. 4.

Ratio dubitandi est, quia voluntas concedentis indulgentiam sub conditione talis operis, licet conditionata sit, tamen expleta conditione, transit in absolutam, estque omnino efficax. quia ex sufficiente potestate procedit: ergo operatur totum, quod per talem concessionem promissum seu declaratum est. Atque hinc ulterius sequitur, omnes qui opus illud sufficienter perficiunt, æqualem effectum indulgentiae consequi formaliter loquendo. Probatur, quia omnes consequuntur totum fructum, in quo non reperitur magis & minus. Dico autem, formaliter loquendo, quia, si indulgentia sit plenaria, omnes consequuntur illam, & ita in omnibus est formaliter idem effectus: si autem in vno maior sit reatus quam in alio, plus ei remittitur: illa vero inæqualitas materialis est, & quasi accidentaria ex parte subiecti. Et similiter si indulgentia verbi gratia, sit centum annorum, fieri potest vt aliquis non habeat tantum debitum, ac propterea in re ipsa non fiat ei tanta remissio: quod etiam per accidens est nam indulgentia per se semper operatur totum effectum, & atque adeo æqualem.

In contrarium vero est, quia fieri potest, vt idem opus inæqualiter fiat à diuersis hominibus: primo, quia in vno potest esse opus vniuersi bonum, & non in alio: vel quia in vno potest esse mortuum, in alio vero gratia formatum, vel quia in vno potest esse grauius & onerosius, quam in alio, vt si vnus ieiunet in pane & aqua, alius communi modo, vel si vnus conferat magnam elemosynam, alter paruum, quando indulgentia non requirit quantitatem certam elemosynæ, sed tantum indefinite elemosynam. Item si opus requisitum sit verbi gratia, visitare limina Apostolorum, quod ab vno fit per longam peregrinationem, ab alio per breuissimam, aut nullam. In his ergo & similibus casibus videtur magna inæqualitas, quod his omnibus æqualis effectus indulgentiae tribuatur, quia illi non sunt æqualiter dispositi, ergo non debent æqualem fructum accipere, quia neque sacramenta conferunt æqualem effectum ex opere operato hominibus inæqualiter dispositis: nec ratio iustitiæ distributiue permittit, vt inæqualiter laborantibus, æqualis merces conferatur. Denique ad prudentem dispensationem thesauri pertinere videtur, vt deuotius operandi maior illius pars applicetur. Vnde Bonifacius 8. in Extra. Antiquorum, de Poenit. & remis. vbi in anno Iubilæi concedit indulgentiam plenissimam omnibus visitantibus Romæ Apostolorum templa, in fine subdit hæc verba *Vnusquisque autem plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius, & deuotius frequentabit.* Atque ita sentire videtur Bonau. dist. 20. qu. vlt. & Adrian. in materia de Indulgentiis.

Nihilominus prior pars formaliter loquendo vera est, quam efficaciter probant rationes factæ. Eamque tenuit Maior in 4. d. 20. q. 2. & significauit D. Thom. ibi d. 1. ar. 3. q. 2. ad 4. dicens. *Quod ille, qui est vicinus Ecclesie, & etiam sacerdotes & clerici consequuntur tantam indulgentiam, sicut illi qui veniunt à mille diebus, quia remissio non proportionatur labori, sed meritis, quæ dispensantur.* Quibus verbis insinuat etiam optimam rationem. Quia hoc opus, quod ad indulgentiam postulatur, considerari potest, vel ex parte causæ piæ, propter quam indulgentia conceditur, vel ex parte, subiecti operantis tanquam dispositio illius, vel secundum se quatenus meritorium est, vel satisfactorium. Hæc tertia consideratio nihil ad præsens refert, quia

6
Positne alii
quis alteri
indulgentiam
lucrari.

D. Thom.

7
Potest quis
alteri in-
dulgentiam
lucrari illo,
infecto.

An possit
quis alteri
indulgentiam
denare.

i
Ratio pro
affirmatiue
parte.

2
Ratio pro
negatiua.

Bonifa. 8.

Bonau.
Adrian.

3
Dubium re-
soluitur &
rationes
partiu negan-
tis soluntur.

M m m

quia